

FORTEPIANODA MUSIQIY ASARLARNI O'RGANISHDA S. RAXMANINOV METODIKASI

Andijon davlat pedagogika instituti
Ijtimoiy gumanitar va amaliy fanlar fakulteti
Musiqiy ta'lim yo'nalishi 1-bosqich talabasi
Maxsudova Xojiniso Axmadulla qizi
ufckhabib94@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqola Sergey Raxmaninovning fortepiano asarlarini o'rganish metodikasiga bag'ishlangan. Unda Raxmaninovning o'z ijro uslubi, texnik mahorati va musiqiy asarlarga bo'lgan yondashuvi tahlil qilinadi. Maqola talabalarga Raxmaninov asarlarini o'rganishda yordam beradigan amaliy maslahatlar va ko'rsatmalarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: Passaj, temp, akkord, dinamik, effect, ritm, tamoyil.

ПРИ ИЗУЧЕНИИ МУЗЫКАЛЬНЫХ ПРОИЗВЕДЕНИЙ НА ФОРТЕПИАНО S. МЕТОДИКА РАХМАНИНОВА

Аннотация: данная статья посвящена методике изучения фортепианных произведений Сергея Рахманинова. В нем анализируется собственный стиль исполнения Рахманинова, его техническое мастерство и подход к музыкальным произведениям. Статья содержит практические советы и рекомендации, которые помогут студентам изучить произведения Рахманинова.

Ключевые слова: Пассажа, темп, аккорд, динамика, эффект, ритм, принцип.

IN THE STUDY OF MUSICAL WORKS ON PIANO S. RACHMANINOFF METHODOLOGY

Annotation: this article is devoted to the methodology of studying the piano works of Sergei Rachmaninoff. It analyzes Rachmaninoff's own style of performance, technical skill and approach to musical works. The article includes practical tips and instructions to help students learn the works of Rachmaninoff.

Keywords: passage, tempo, chord, dynamic, effect, rhythm, principle.

Kirish

Sergey Raxmaninov nafaqat buyuk kompozitor, balki o'z davrining eng mashhur pianinochilaridan biri edi. Uning ijrosi o'zining texnik mukammalligi, chuqur hissiyoti va musiqiy asarlarni tushunish qobiliyati bilan ajralib turardi. Raxmaninovning fortepiano asarlari murakkabligi va musiqiy boyligi bilan mashhur bo'lib, ularni o'rganish pianinochilardan yuqori darajadagi mahorat va musiqiy sezgini talab qiladi.

Raxmaninovning ijro uslubi bir nechta asosiy xususiyatlarga ega edi:

Texnik mahorat: Raxmaninovning texnik imkoniyatlari cheksiz edi. U murakkab passajlarni, tezkor tempni va katta akkordlarni osongina ijro eta olardi.

Chuqur hissiyot: Raxmaninovning ijrosi har doim chuqur hissiyot bilan to'ldirilgan edi. U musiqaning har bir notasini his qilib, tinglovchilarga yetkaza olardi.

Musiqiy tushunish: Raxmaninov musiqiy asarni chuqur tushunardi. U kompozitorning niyatini anglab, asarning har bir detalini mohirona ochib bera olardi.

Ritmni his qilish: Raxmaninov ritmni a'lo darajada his qilardi. Uning ijrosi har doim aniq va barqaror ritmga ega edi.

Ovoz chiqarish: Raxmaninov ovozni mukammal tarzda chiqarardi. U turli xil ranglar va dinamik effektlarni yaratish uchun barmoqlarining har bir harakatini nazorat qila olardi.

Raxmaninovning fortepiano texnikasi-Liszt, Rubinshteynning romantik pianizm uslubida: ikki nota, oktava-akkord parchalari, qiyin sakrashlar, kichik nota parchalari, katta cho'zilgan ko'p ovozli akkordlar va boshqalar misolida ko'rilgan. Ritm kuchli, oddiy metroritmik formulalarni takrorlash tendentsiyasi xarakterlidir. - Tekstura ko'p qatlamli, tabaqalashtirilgan obrazini kuzatishimiz mumkin.

5 ikki turdagi chuqur lirik so'zlash usulining kombinatsiyasi: 1) patetika, hayajon; 2) noziklik, sukunat ovozi. 1) go'zallik mukammal tafakkur ifodasida va 2) shiddatli zarbalar Odatda musiqachi-ijrochiga eng yuqori maqto'v uning kompozitor uslubiga sodiqligini talqin qilganligi uchun tan olinishdir.

Pianist sifatida - deb yozadi A. B. Xessin, — ulkan temperament va qudratli ohangga ega bo'lib, uning ovozi boshqa zamonaviy pianistlar bilan teng emas — u har

qanday auditoriyani o'ziga jalb qila oldi. Uning ishlashi, texnik jihatdan mukammal, aniq va Ravshan "Eng rus bastakori". Ushbu xususiyat Raxmaninov uslubining ob'ektiv fazilatlarini va jahon musiqasining tarixiy nuqtai nazaridagi o'rnini aks ettiradi. Raxmaninov ijodi Moskva va Peterburg maktablarining tamoyillarini yagona va yaxlit rus uslubiga birlashtirdi.

S. V. Rahmaninovning ijodiy uslubi ko'p qirrali va o'ziga xosdir. Uning musiqasi chuqur hissiyot, lirizm va ayni paytda monumental dramatik kuch bilan ajralib turadi. Rahmaninov o'z asarlarida rus musiqiy an'alariga sodiq qolgan holda, ularni yangi ifoda vositalari bilan boyitdi.

Rahmaninov ijodining asosiy xususiyatlaridan biri uning melodik fikrlashidir. Bastakorning melodiylari keng, nafas olishga oson va ayni paytda juda ifodalidir. Ular ko'pincha rus xalq qo'shiqlarining ohanglariga asoslangan bo'lib, bu ularga o'ziga xos milliy ruh bag'ishlaydi. Rahmaninov melodiylari o'zining go'zalligi va egiluvchanligi bilan ajralib turadi, bu esa bastakorga turli xil hissiy holatlarni aks ettirishga imkon beradi.

Rahmaninovning pianino tovushiga bo'lgan munosabati ham alohida e'tiborga loyiqdir. U pianinoni nafaqat cholg'u asbobi, balki inson ovozinig kengaytmasi sifatida qabul qilgan. Rahmaninov pianino tovushidan vokal talqinini izlagan, uning asarlarida pianino partiyasi ko'pincha qo'shiqchi ovoziga o'xshab jaranglaydi. Bu effektga bastakor turli xil texnik vositalar, jumladan, keng akkordlar, pedal va dinamik nuanslardan foydalanish orqali erishadi.

Rahmaninovning ijro uslubi ham uning ijodiy uslubining muhim qismidir. U o'zining pianino chalishida kuchli temperament, virtuoslik va ayni paytda chuqur hissiyotni birlashtira olgan. Rahmaninovning ijrosi har doim o'ziga xos talqin va individual yondashuv bilan ajralib turgan. U o'z asarlarini o'ziga xos tarzda his qilgan va ularni tinglovchilarga yetkazishga harakat qilgan.

Rahmaninov asarlaridagi uzun musiqalar erkin variantli rivojlanish, ketma-ketlik, harmonik va ritmik vositalardan foydalanish va nutq ekspresivligi elementlarining kiritilishi melodik chiziqlarning moslashuvchanligini ta'minlaydi. Erkin variantli

rivojlanish melodiyaning o'zgarishi va yangi shakllarda paydo bo'lishiga imkon beradi, bu esa musiqaga dinamizm va yangilik bag'ishlaydi. Ketma-ketlik melodiyaning takrorlanishi va rivojlanishiga yordam beradi, bu esa musiqiy to'qimaning yaxlitligini ta'minlaydi. Harmonik va ritmik vositalar melodiyaning boyitadi va unga yangi ranglar beradi. Nutq ekspresivligi elementlarining kiritilishi musiqaga inson nutqiga xos bo'lgan tabiiylik va hissiyot bag'ishlaydi.

Xulosa qilib aytganda, S. V. Rahmaninovning ijodiy uslubi an'analardan kelib chiqadigan melodik fikrlash, piano tovushining vokal talqini va o'ziga xos ijro uslubining uyg'unligidan iborat. Uning musiqasi chuqur hissiyot, lirizm va ayni paytda monumental dramatik kuch bilan ajralib turadi. Rahmaninov o'z asarlarida rus musiqiy an'analari sodiq qolgan holda, ularni yangi ifoda vositalari bilan boyitdi. Uning merosi jahon musiqiy madaniyatining bebaho qismidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Гун Вэй. Фортепианный концерты С.В. Рахманинова: к проблеме эволюции стиля: дисс. ... канд. иск. – СПб., 2010. – 120 с. 3. Житомирский Д. Фортепианное творчество Рахманинова // Советская музыка. – 1945. – № 4. – С. 80–103.
2. Рахимова Д.А. Художественный облик ориентализма в музыке С.В. Рахманинова // Известия РГПУ им. А.И. Герцена. – 2011. – № 127. – С. 209-215.
3. Botirova X.T. Theoretical fundamentals of development of people's instruments and performing arts in Uzbekistan // International Journal of Early Childhood Special Education // (INT-JECSE) DOI: 10.9756/INT-JECSE/V14I2.657 ISSN: 1308-5581 Vol 14, Issue 02 2022 -P. 5841-5846.
4. Botirova X.T. Specific characteristics of the development of spiritual - moral qualities of students // Frontline Social Sciences and History Journal, 3(06), <https://doi.org/10.37547/social-fsshj-03-06-04-P. 20-30>
5. Botirova X.T. In the practice of instrumental performance, students are taught to think independently and formation of features of creativity // Middle european

scientific bulletin // ISSN 2694-9970 118 Middle European Scientific Bulletin, Volume 33. -P. 52-58.

6. Botirova X.T. Scientific and theoretical views of central asian thinkers in music // Procedia of Theoretical and Applied Sciences // Volume 4. Feb 2023 ISSN: 2795-5621. -P. 54-59.

7. Botirova X.T. The Role of Pop Art in the Education of Students-Youth in the Spirit of Morality and Patriotism // Web of Scholars: Multidimensional Research Journal (MRJ) // Volume: 01 Issue: 07. 2022 ISSN: (2751-7543). -P. 87-90.

8. Botirova X.T. Activities of the "History and Criticism of Music" Department During the Years of Independence // Middle European Scientific Bulletin // ISSN 2694-9970 118, Volume 33. Feb-2023 -P. 118-121.

9. Смирнова М.В. В. Горовиц играет музыку С. Рахманинова: опыт сравнительного анализа интерпретаций // Вестник Академии русского балета им. А.Я. Вагановой. – 2015. - № 3 (38). – С. 246-250